

**ESTADÍSTICA INDUSTRIAL DE LA COMUNITAT
VALENCIANA, 2002**

NOTES METODOLÒGIQUES

ESTADÍSTICA INDUSTRIAL, 2002

NOTES METODOLÒGIQUES

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objectius i contingut de la població

L'objectiu fonamental de l'*Estadística industrial 2002* és proporcionar informació detallada sobre les principals característiques estructurals, d'activitat i producció dels sectors industrials valencians. La publicació conté dues explotacions estadístiques clarament diferenciades, l'Estadística d'Empreses i l'Estadística de Productes.

L'Estadística d'Empreses consisteix bàsicament en una explotació estadística ampliada dels resultats per a l'àmbit de la Comunitat Valenciana de l'Enquesta Industrial d'Empreses de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) referida a l'any 2002, adaptada a les característiques pròpies de l'activitat productiva regional, sense deixar de mantenir els criteris de coherència, homogeneïtat i comparació de les xifres. Per a això, l'explotació realitzada utilitza una classificació industrial pròpia, compatible amb la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques de 1993 (CNAE-93) que desagrega la informació fins a un total de 35 sectors industrials.

Les taules ofereixen informació estructural sobre les unitats d'activitat econòmica en l'àmbit local i el personal ocupat, i presenten les principals variables econòmiques que componen els ingressos i les despeses d'explotació i les inversions realitzades durant l'any 2002, complementant aquesta informació amb la referent a variacions d'existències de productes i resultat de l'exercici. Operant amb aquestes variables, s'ofereixen a més una sèrie d'indicadors econòmics que poden ser de gran utilitat per a realitzar una anàlisi més profunda de l'entramat industrial de la Comunitat Valenciana.

A més, aquesta primera part de la publicació que constitueix l'Estadística d'Empreses conté una explotació específica dels resultats obtinguts per a les unitats d'activitat pertanyents a empreses majors de 20 treballadors que aporta informació addicional sobre les variables d'ingressos i despeses a un major nivell de detall, els resultats de l'exercici els tipus de béns que componen la inversió, el destí geogràfic de les vendes realitzades, l'origen de les compres, la realització d'activitats secundàries i les despeses en protecció mediambiental.

Finalment la publicació de l'Estadística d'Empreses de 2002 presenta un apartat específic en el que s'ofereixen els coeficients de variació de les estimacions realitzades en les taules de resultats.

L'Estadística de Productes, que conforma la segona part de la publicació, ofereix la mesura individualitzada de la producció, en unitats físiques i monetàries, dels principals productes industrials fabricats en l'àmbit regional durant 2002, sempre que ho permeta la protecció del secret estadístic. L'explotació s'ha elaborat a partir dels resultats de l'Enquesta Industrial de Productes de l'INE.

1.2. Marc metodològic

L'actual Enquesta Industrial d'Empreses, orientada a l'estudi de les principals variables estructurals i d'activitat dels sectors industrials, l'Enquesta Industrial de Productes, dirigida al coneixement i la quantificació de la producció dels diferents béns industrials, constitueixen dues investigacions estadístiques independents que, iniciades amb les dades de l'any 1993, van substituir des d'aleshores l'anterior Enquesta Industrial de l'INE.

Ambdues operacions responen a un nou model d'enquestes industrials, semblant a l'implantat en la majoria de països europeus, l'objectiu dels quals és generar una àmplia oferta d'informació econòmica relativa al sector industrial que siga precisa, fiable, coherent i interrelacionada entre si, alhora que obtinguda en el menor termini de temps possible.

El procés de modernització dut a terme ha permés disposar d'un sistema integrat d'estadístiques industrials adaptat als nous reglaments, directives i classificacions estadístiques sorgides al si de la Unió Europea i a les recomanacions d'Eurostat. Tot això ha suposat en la pràctica l'ajust de les investigacions a una sèrie de definicions, nomenclatura i criteris metodològics comuns les característiques bàsiques dels quals es descriuen en els apartats següents.

2. ESTADÍSTICA D'EMPRESES

2.1. Característiques de l'Enquesta Industrial d'Empreses

2.1.1. UNITATS DE L'ENQUESTA

La necessitat d'harmonització amb l'estadística europea suposa la consideració d'un model d'unitat d'enquesta en què l'empresa constitueix l'eix central. Aquest model comporta, a més de la substitució de la unitat establiment (criteri seguit per l'anterior Enquesta Industrial) per la unitat empresa, el pas d'un model d'enquesta simple a un altre més complex d'unitats múltiples.

La necessitat de proporcionar informació desagregada en l'àmbit regional i de disposar de xifres fidedignes de les diferents branques d'activitat aconsella manejar altres unitats complementàries en l'enquesta: l'establiment industrial, com unitat d'observació, i la unitat d'activitat econòmica en l'àmbit local, com unitat d'anàlisi. Totes aquestes unitats es defineixen a continuació.

a) Empresa industrial

La unitat bàsica de l'enquesta és l'empresa industrial. S'entén per empresa tota unitat jurídica que constitueix una unitat organitzativa de producció de béns i serveis, i que gaudeix d'una certa autonomia de decisió, principalment a l'hora d'emprar els recursos corrents de què disposa. L'empresa pot exercir una o més activitats en un o diversos llocs. Es considera que una empresa és industrial, a efectes de l'enquesta, si la seua activitat principal està inclosa dins de les seccions C a E de la CNAE-93.

En l'esquema d'unitats de l'Enquesta, l'empresa industrial assumeix al mateix temps el paper d'unitat informant, per ser la que facilita la informació sol·licitada en l'enquesta, i d'unitat d'observació, ja que a ella es refereixen les dades sol·licitades en el qüestionari.

b) Establiment industrial

S'entén per establiment tota empresa o part d'una empresa, situada en un lloc geogràficament delimitat (taller, fàbrica, etc.) en el qual es realitzen activitats econòmiques a les quals dediquen el seu treball una o diverses persones per compte d'una mateixa empresa. Un establiment es considera industrial si la seua activitat principal és industrial.

c) Unitat d'activitat econòmica en l'àmbit local (UAE local)

S'entén per unitat d'activitat econòmica l'empresa o parts d'una empresa que concorren a l'exercici d'una activitat al nivell de classe (4 dígits) de la CNAE-93. Es tracta d'una entitat que correspon a una o diverses divisions operatives de l'empresa, per a la qual aquesta ha de disposar d'un sistema d'informació que permeti subministrar o calcular almenys el valor de la producció, els consums intermedis, les despeses de personal i l'excedent d'explotació, així com l'ocupació i la formació bruta de capital fix.

Quan s'afegeix una dimensió de localització topogràfica s'obté la unitat d'activitat econòmica en l'àmbit local (UAE local) que, en conseqüència, correspon a la part d'una empresa que realitza una determinada activitat, al quart nivell de la CNAE-93, en una localització geogràfica determinada.

Ni la unitat d'activitat econòmica ni la unitat d'activitat econòmica en l'àmbit local són objecte d'observació directa, ja que es tracta d'unitats analítiques les dades de les quals s'obtenen a partir de la informació recollida en empreses i establiments industrials.

2.1.2. ÀMBITS DE LA INVESTIGACIÓ

a) Àmbit poblacional

L'àmbit poblacional és el conjunt d'empreses amb una o més persones ocupades remunerades l'activitat principal de les quals figura inclosa en les seccions C a E de la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques de 1993 (CNAE-93). Per tant, s'hi inclouen les indústries extractives i manufactureres, a més de les dedicades a la producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua.

S'entén per activitat principal de l'empresa aquella que genera el major valor afegit. Si no es disposa d'aquesta informació, es considera com a tal aquella que proporciona el major valor de producció, o si no n'hi ha, la que empra un major nombre de persones ocupades.

L'adaptació a la CNAE-93 pel que fa a sectorització, estratificació i infraestructura estadística, suposà la substitució de l'anterior classificació (CNAE-74) després de l'aprovació per la Unió Europea d'una nova classificació d'activitats econòmiques (NACE Rev.1).

b) Àmbit territorial

L'enquesta cobreix el conjunt del territori nacional, llevat de Ceuta i Melilla. La informació sol·licitada en el qüestionari respecte a les distintes unitats investigades en l'enquesta, permet l'estimació de resultats per a la Comunitat Valenciana i la resta de comunitats autònomes.

c) Àmbit temporal

L'enquesta és contínua i es duu a terme amb caràcter anual. Quant al període de referència de la informació, les dades demandades per l'enquesta i recollides en aquesta publicació són de l'any 2002 però, excepcionalment, aquelles empreses que funcionen per temporades o campanyes que comprenen dos anys distints i comptabilitzen d'aquesta forma les seues dades, han referit la informació a la temporada o campanya que acabà en el dit any.

2.1.3. QÜESTIONARIS UTILITZATS

L'objectiu d'adequar el mètodes d'obtenció de la dada primària cap a l'òptica de les unitats informants i als canvis recents experimentats en el món empresarial es manifesta en dues característiques destacables dels qüestionaris utilitzats:

- a) Adaptació de la informació sol·licitada en el qüestionari als criteris i les normes del Pla General Comptable, que permet així compaginar l'enfocament comptable empresarials amb el compliment de les distintes necessitats d'informació.
- b) Tractament diferenciat, en funció de la grandària de l'empresa, del nivell d'informació sol·licitat, utilitzant-se tres models diferents de qüestionaris:
 - un qüestionari reduït, per a les empreses amb menys de 20 persones ocupades, que reuneix les característiques i variables bàsiques per al compliment dels objectius de l'enquesta
 - un qüestionari més complet i detallat per a les empreses amb 20 o més persones ocupades unilocalitzades (amb un únic establiment industrial) en el qual s'amplia el nombre de variables sol·licitades
 - un qüestionari per a les empreses amb 20 o més ocupats multilocalitzades (amb més d'un establiment industrial) que inclou, a més de la informació d'empresa recollida en el model anterior, un apartat addicional per a la identificació i la desagregació de les principals variables dels distintes establiments industrials de l'empresa.

2.1.4. DISSENY MOSTRAL.

a) Tipus de mostreig

El conjunt d'empreses industrials es divideix, a efectes del disseny de la mostra, en una sèrie de sectors d'activitat que en la seua majoria es corresponen amb el nivell de 3 dígits (grup) de la CNAE-93. Si bé, excessivament agregades, s'opta en alguns casos per establir una major desagregació de classe (4 dígits); en altres casos, cal agrupar activitats a 2 dígits. Cadascun d'aquests sectors industrials constitueix una població independent als efectes del mostreig.

Les empreses amb 20 o més persones ocupades s'investiguen exhaustivament, mentre que les empreses amb menys de 20 persones ocupades s'investiguen per mostreig. No obstant això, en aquells sectors o estrats la grandària poblacional de les quals impedeix la selecció d'una mostra representativa, es duu a terme una investigació exhaustiva de totes les empreses, independentment de la seua grandària.

Dins de cada sector de mostreig, s'utilitza un mostreig aleatori estratificat. Les variables que es tenen en compte a l'hora d'estratificar els sectors d'activitat són la comunitat autònoma i l'interval de grandària. Els intervals de grandària definits a efectes del mostreig i del procés posterior d'estimació i càlcul de factors d'elevació són els següents:

<u>Grandària</u>	<u>Persones ocupades</u>
1	1-3
2	4-9
3	10-19
4	20-49
5	50-99
6	100-199
7	200-499
8	500-999
9	1.000 i més

b) Grandària de la mostra i assignació

Com ja s'ha assenyalat, les grandàries 4 a 9 s'investiguen exhaustivament. En la resta es realitza una assignació de Neymann, assignant els següents errors relatius de la variable persones ocupades:

- 1% (de sector)
- 5% (de sector i comunitat autònoma)
- 20% (de sector, comunitat autònoma i grandària)

Les grandàries de la mostra així obtingudes, s'incrementen, en cas necessari, fins a un mínim de 3 empreses per estrat o el 2% de les empreses del directori.

En l'àmbit estatal la mostra final conté aproximadament 45.000 empreses, amb una fracció de mostreig global d'un 25,2%. La mostra corresponent a la Comunitat Valenciana recull aproximadament 5.200 empreses.

c) Selecció de la mostra

La selecció de la mostra dins de cada estrat es realitza mitjançant l'aplicació d'un mostreig sistemàtic amb arrancada aleatòria, prèviament ordenades les empreses pel nombre de persones ocupades. El procés de selecció és independent d'un any a l'altre, és a dir, per a un determinat estrat, la probabilitat que una empresa siga seleccionada l'any t , és independent del fet que ha sigut o no seleccionada l'any $t-1$.

d) Estimadors i taxa de resposta

S'utilitzen estimadors no esbiaixats d'expansió en el mostreig estratificat del tipus següent:

$$\hat{X}_h = \sum_{j=1}^{n_h^*} \frac{\hat{N}_h^*}{n_h^*} X_j + \sum_{k \neq h} \sum_{j=1}^{n_k^h} \frac{N_k}{n_k} X_j$$

on \hat{X}_h és l'estimació de la variable X en l'estrat h .

En la fórmula anterior el primer sumand representa l'aportació de les empreses que no han canviat d'estrat, i el segon l'aportació de les unitats de l'estrat h que inicialment foren seleccionades en un altre estrat k distint.

El nombre d'empreses de l'estrat en el directori es deflacta, en el càlcul de les estimacions, en funció de les baixes produïdes en l'estrat.

La taxa de no resposta, una vegada acabada la fase de recollida dels qüestionaris, ha sigut del 3,8% per al conjunt de l'enquesta en l'àmbit nacional, el que redueix significativament el risc de la possible existència de biaixos com a conseqüència de les negatives produïdes en la mostra.

2.2. Conceptes i definicions

Per a una millor comprensió i interpretació de les taules oferides en la primera part de la publicació i que componen l'Estadística d'Empreses, es defineixen a continuació les variables i indicadors recollits en aquestes.

2.2.1. PERSONAL OCUPAT

S'entén per persones ocupades el conjunt de persones, fixes o eventuais, que en l'any de referència de l'enquesta es trobaven exercint una labor, remunerada o no, per a l'empresa. S'hi inclouen les persones amb llicències accidentals, encara que no gaudisquen del sou, així com els treballadors a temps parcial sempre que treballen més de 1/3 de la jornada laboral completa.

Tanmateix, no es consideren persones ocupades els treballadors a domicili, el personal posat a disposició de l'empresa però que depén d'una altra empresa a la qual es remunera per això, les persones que efectuen treball de manteniment o reparació per compte d'altri, així com les persones en situació d'excedència, llicència il·limitada, jubilats, o persones que es troben fent el servei militar, llevat que realment continuen treballant per a l'empresa. Tampoc s'hi inclouen els membres del consell d'administració que estiguen remunerats exclusivament per la seua assistència a aquests consells, ni els socis o altres persones que treballen menys de 1/3 de la jornada laboral.

Dins del conjunt de persones ocupades es distingeix el personal remunerat del personal no remunerat:

- *Personal remunerat*: conjunt de persones que treballen o realitzen tasques per a una empresa a canvi d'una determinada remuneració econòmica o salari, independentment que les seues funcions estiguen o no directament associades al procés productiu.
- *Personal no remunerat*: persones que dirigeixen o participen activament en les tasques de l'empresa sense rebre una remuneració fixa o salari i que treballen almenys 1/3 de la jornada laboral normal. És el caso de propietaris i socis actius, autònoms i ajudes familiars.

En la presentació d'alguns dels quadres estadístics de la publicació s'ha utilitzat com variable de classificació l'estrat d'ocupació al qual pertanyen les distintes unitats d'activitat econòmica en l'àmbit local, i es diferencien quatre estrats segons tinguen entre 1 i 19, 20 a 49, 50 a 99 i, per últim, 100 o més ocupats. En les taules de resultats per sectors es considera un estrat menys perquè les unitats que tenen menys de 50 treballadors s'han agrupat en un únic interval.

En qualsevol dels casos, quan en un d'aquests estrats el nombre d'unitats d'activitat econòmica en l'àmbit local és inferior a cinc, es considera subjecte al secret estadístic i, en conseqüència, s'agrega la informació amb de l'estrat següent, si es tracta de l'últim estrat, s'agrega amb l'anterior.

A fi d'emmarcar i enllaçar adequadament la informació estadística referida a les empreses de 20 o més ocupats que s'ofereix en un apartat específic de la publicació, s'ha elaborat expressament un quadre on la variable de classificació utilitzada és el nombre d'ocupats en l'empresa titular, independentment que aquesta tinga o no alguna unitat d'activitat localitzada fora de la Comunitat Valenciana.

2.2.2 HORES TREBALLADES

S'entén per hores treballades el nombre total d'hores efectivament treballades pel personal ocupat durant l'any de referència de l'enquesta.

Aquest concepte comprén les hores realment treballades, normals i extraordinàries; el temps dedicat en el lloc de treball a la preparació de ferramentes, elaboració de fitxes de control, etc.; la duració dels temps morts deguts tant a la falta ocasional de treball com a l'atur de màquines, accidents, etc., així com el temps corresponent a breus períodes de descans en el lloc de treball.

S'exclouen de les hores treballades les hores que, havent sigut pactades i pagades, no han sigut treballades com a conseqüència de baixes per malaltia, vagues, vacances, dies festius, etc., així com les interrupcions per als menjars i les hores emprades en el trajecte del domicili al lloc de treball i viceversa.

2.2.3. INGRESSOS D'EXPLOTACIÓ

És l'import total obtingut com a resultat d'agregar els principals ingressos lligats a l'explotació, obtinguts per l'empresa durant l'any de referència, definits en els quatre apartats següents:

a) Import net de la xifra de negocis

El seu contingut es correspon amb la suma dels conceptes següents: vendes netes de productes, vendes netes de mercaderies i prestacions de serveis.

- *Vendes netes de productes*: import total de les vendes de productes acabats i semiacabats, així com de subproductes, residus, envasos i embalatges.

Les vendes es consideren netes, és a dir, una vegada descomptats els ràpels i les devolucions de vendes, així com els descomptes originats per defectes de qualitat, retards en el termini de lliurament de les comandes, etc., produïts després de l'emissió de la factura. Es valoren a preu de venda, sense incloure-hi les despeses de transport ni els impostos que graven aquestes operacions (equival a la suma dels comptes 701 a 704, menys els comptes 7081/2/3/4 i els 7091/2/3/4, del Pla General de Comptabilitat de 1990).

- *Vendes netes de mercaderies*: valor total de les vendes de tots aquells béns o mercaderies adquirits per a la posterior venda sense transformació (revenda de mercaderies en el mateix estat en què es van adquirir). S'han de considerar netes, és a dir, una vegada descomptats ràpels, devolucions i similars, i es valoren a preu de venda, sense incloure-hi les despeses de transport ni els impostos que graven aquestes operacions (C.700 - 7080 - 7090).
- *Prestacions de serveis*: import total dels ingressos obtinguts com a contrapartida als serveis que són objecte tràfic ordinari de l'empresa i que es presten a altres empreses, persones o entitats. Dins d'aquesta rúbrica tenen especial rellevància els ingressos per subcontractes, és a dir, els pagaments realitzats a l'empresa per part d'una altra empresa (la contractant) per la seua participació com a subcontractista en el disseny o producció d'un determinat producte. Es valoren pel seu import total sense incloure-hi els impostos que els graven (C.705).

La xifra de negocis s'ha utilitzat, en alguns quadres estadístics oferits en la present publicació, com a variable de classificació, diferenciant-se cinc estrats segons l'import facturat per les unitats investigades.

A més, en les taules de resultats corresponents a les unitats d'activitat local pertanyents a empreses de 20 o més ocupats, s'utilitza la destinació de les vendes realitzades com a variable de classificació, diferenciant-se els mercats geogràfics següents: la mateixa Comunitat Valenciana, la resta de l'Estat, els països de la Unió Europea o bé la resta del món.

b) Treballs realitzats per a l'immobilitzat

Recull la valoració dels treballs realitzats per l'empresa per al seu immobilitzat material (construcció o ampliació de maquinària, instal·lacions tècniques, equips per a processos d'informació; etc.) i immaterial (recerca i desenvolupament, aplicacions informàtiques, etc.) utilitzant els seus propis equips i personal.

S'hi inclouen tant la producció de béns d'equip o edificacions, com les grans reparacions i millores realitzades sobre els ja existents a fi d'augmentar la vida útil del bé, la seua capacitat de producció o el seu rendiment. També s'hi inclou la contrapartida de les despeses que s'activen corresponents als pagaments efectuats a altres empreses en concepte de retribució pels treballs encarregats a aquestes amb fins de recerca i desenvolupament (despeses de R+D externes).

Es valoren a preu de cost, que es determina afegint al preu d'adquisició de les matèries primeres i altres materials consumibles, els costos directament imputables al producte, així com els costos indirectes que raonablement pugen repercutir-se sobre el producte de què es tracte (C.731 + 732 + 733).

c) Subvencions a l'explotació

Recull l'import total de les subvencions, o assignacions monetàries sense contrapartida, concedides a l'empresa durant l'any de referència per les administracions públiques, altres empreses o particulars, per a assegurar una rendibilitat mínima o compensar dèficits d'explotació (total grup 74 del PGC).

No s'hi inclouen les realitzades pels mateixos socis, empreses del grup, multigrup o associades, a fi de compensar dèficits d'explotació. Tampoc s'hi inclouen les subvencions de capital destinades a finançar actius.

d) Altres ingressos d'explotació

Comprén l'import total dels ingressos, que no tinguen caràcter extraordinari, obtinguts per arrendaments, propietat industrial cedida en explotació, comissions com a contraprestació a serveis de mediació, serveis facilitats al personal (economats, menjadors, transports, habitatges, etc.) i serveis diversos prestats de forma eventual a altres empreses o particulars (transport, assessoria, informes, etc.) (C.752 + 753 + 754 + 755 + 759).

2.2.4. VARIACIÓ D'EXISTÈNCIES DE PRODUCTES

Es defineix com la diferència entre l'import total de les existències finals de productes (acabats, semiacabats, en curs, subproductes i residus) al terme de l'any de referència i l'import total de les existències inicials d'aquests al començament del dit any. Es valora al cost de producció (C. 71).

2.2.5. DESPESES D'EXPLOTACIÓ

És l'import total obtingut com a resultat d'agregar les principals despeses lligades a l'explotació realitzades per l'empresa durant l'any de referència: consums i treballs realitzats per altres empreses, despeses de personal, serveis exteriors i dotacions per a l'amortització de l'immobilitzat.

a) Consums i treballs realitzats per altres empreses

Es calcula agregant els consums de matèries primeres, d'altres aprovisionaments i de mercaderies, així com els treballs realitzats per altres empreses. Aquesta variable també es denomina en la publicació *Consums corrents*.

- *Consum de matèries primeres:* import de les compres de matèries primeres o de béns adquirits per a la seua transformació en el procés productiu en termes nets (descomptant els ràpels i les devolucions de compres), disminuint aquest import amb el de la corresponent variació d'existències valorades a preus d'adquisició (C.601 - 6081 - 6091 +- 611).
- *Consum d'altres aprovisionaments:* compres netes d'aprovisionaments (combustibles i carburants, recanvis, embalatges, material d'oficina, etc.), disminuïdes per l'import de la corresponent variació d'existències valorades a preus d'adquisició (C.602 - 6082 - 6092 +- 612).
- *Consum de mercaderies:* compres netes de mercaderies o de béns adquirits per a revendre'ls sense sotmetre'ls a un procés de transformació, disminuïdes per l'import de la corresponent variació d'existències valorades a preus d'adquisició (C.600 - 6080 - 6090 +- 610).
- *Treballs realitzats per altres empreses:* despesa corresponent al treball que, formant part del procés de producció pròpia, s'encarrega i és realitzat per altres empreses. En aquest concepte es recullen les despeses derivades de la subcontractació, és a dir, les destinades a l'empresa subcontractista com a pagament a la seua participació en el disseny o producció d'un determinat producte en benefici de l'empresa contractant principal, qui proporciona el pla i les directrius tècniques, així com les principals matèries primeres (C. 607).

En les taules de resultats corresponents a les unitats d'activitat local pertanyents a empreses de 20 o més ocupats s'incorpora l'origen geogràfic de les compres com variable de classificació addicional per a distribuir les adquisicions realitzades per l'empresa titular entre els distints mercats considerats: la mateixa Comunitat Valenciana, la resta de l'Estat, els països de la Unió Europea o bé la resta del món.

b) Despeses de personal

Recullen l'import total dels pagaments efectuats per l'empresa durant l'any de referència en concepte de sous i salaris, indemnitzacions i càrregues socials (C.64).

- *Sous i salaris*: s'hi inclouen totes les quantitats, obligatòries o voluntàries, pagades en diners o en espècie per l'empresa al personal assalariat de tot tipus, tant fixos com eventuals, en concepte de remuneració del treball per ells realitzat. Aquests pagaments es comptabilitzen pel seu import brut, és a dir, abans de fer les deduccions corresponents a la Seguretat Social i impost sobre la renda de les persones físiques a càrrec dels treballadors.

No s'hi inclouen les indemnitzacions o reemborsos per la compra d'eines, ferramentes o robes de treball; les despeses corrents de transport dels assalariats organitzat per l'empresa; les despeses corrents i les subvencions destinades a instal·lacions esportives, culturals i recreatives; les despeses de formació professional, reconeixements mèdics i millores dels llocs de treball. Tampoc s'hi inclouen les indemnitzacions pagades directament per l'empresa als seus assalariats en cas de malaltia, atur, acomiadament, accident, etc., que es recullen en rúbrica a part (C. 640).

- *Indemnitzacions*: aquells pagaments realitzats directament per l'empresa als seus assalariats en casos de malaltia, atur, acomiadament, accident, pensió, jubilacions anticipades, etc., que complementen els realitzats per organismes asseguradors o que substitueixen els no rebuts d'aquests per no estar afiliats. No s'hi inclouen les indemnitzacions avançades per l'empresa als seus treballadors que són a càrrec de la Seguretat Social i que, per tant, són pagades després per aquesta (C. 641).
- *Càrregues socials*: inclouen la Seguretat Social a càrrec de l'empresa, les aportacions a plans de pensions, jubilació, invalidesa o mort en relació amb el personal de l'empresa, i altres despeses socials realitzades per l'empresa, com subvencions a econòmats i menjadors, beques per estudi, primes d'assegurances de vida del personal, etc. (C.642 + 643 + 649).

c) Serveis exteriors

Comprén el conjunt de despeses d'explotació de naturalesa diversa realitzades per l'empresa durant l'any de referència: arrendaments i cànon, serveis de professionals independents, subministraments i altres serveis exteriors (C.62).

- *Despeses en R+D de l'exercici*: despeses en recerca i desenvolupament originades per treballs encarregats a altres empreses, universitats o institucions dedicades a labors de recerca. S'entén per recerca la indagació original i planificada que persegueix descobrir nous coneixements i superior comprensió en els terrenys científic i tècnic. S'entén per desenvolupament l'aplicació correcta de les consecucions obtingudes en la recerca fins que s'inicia la producció comercial (C. 620).
- *Arrendaments i cànon*: despeses efectuades tant pel lloguer de béns mobles i immobles com pel dret a l'ús o a la concessió d'ús de les distintes manifestacions de la propietat industrial. No s'hi inclou l'arrendament financer de béns immobles ni el valor de les compres de drets de patents, llicències, etc. (C. 621).
- *Reparació i conservació*: despeses corrents originades com a conseqüència de treballs de manteniment, reparació i conservació dels béns inclosos en l'immobilitzat material, així com dels béns adquirits en règim d'arrendament financer que formen part de l'immobilitzat immaterial, realitzades pel personal alié a l'empresa (C. 622).
- *Serveis de professionals independents*: import satisfet a professionals independents en concepte de retribució pels serveis prestats a l'empresa. Inclou honoraris a economistes, advocats i auditors, comissions a representants i agents mediadors independents, etc. (C. 623)
- *Transports*: despeses a càrrec de l'empresa corresponents a transports realitzats per tercers, quan no pertoque incloure-les en el preu d'adquisició de l'immobilitzat o de les existències. Inclou les despeses de transport associades a les pròpies vendes (C. 624).
- *Primes d'assegurances*: primes satisfetes corresponents a assegurances no socials (se n'exclouen les referides al personal de l'empresa). Inclou assegurances de robaments, incendis, etc. (C. 625).
- *Serveis bancaris i similars*: imports satisfets en concepte de serveis bancaris i comissions que no tinguen la consideració de despesa financera. S'hi inclouen comissions sobre préstecs i descompte de lletres, comissions per transferències de fons, cànon per la utilització de caixes de seguretat, pagament per gestió de cartera, custòdia de valors i serveis anàlegs. Se n'exclouen interessos i quotes d'amortització de préstecs, interessos de descompte d'efectes, etc. (C. 626).
- *Publicitat, propaganda i relacions públiques*: despeses efectuades per l'empresa en concepte de serveis de publicitat, propaganda, despeses de representació, etc. (C. 627).

- *Subministraments*: despeses satisfetes en concepte d'adquisició de proveïments que no tinguen la qualitat d'emmagatzemables, com electricitat, gas, aigua i altres combustibles i carburants, sempre que aquests últims s'hagen comptabilitzat com subministraments per a l'empresa. Els combustibles i carburants que tinguen la consideració d'aprovisionament es consideraran com consum de combustibles i carburants (C.628).
- *Altres serveis exteriors*: import satisfet en altres despeses d'explotació corrents no incloses en els conceptes anteriors, com despeses de viatges i dietes del personal, despeses corrents d'oficina, subscripcions a publicacions i periòdics, despeses de reunions dels òrgans directius i d'accionistes, etc. (C.629).

d) Dotacions per a amortització de l'immobilitzat

Representa la correcció de valor comptable de l'immobilitzat, tant material (C. 682) com immaterial (C. 681), efectuada anualment per la depreciació experimentada.

2.2.6. INVERSIÓ

La inversió es defineix com la diferència entre els increments reals en el valor dels recursos de capital i les vendes d'aquests mateixos tipus de recursos realitzades en l'any de referència.

Les vendes de béns d'inversió es valoren a preu de venda sense incloure-hi l'IVA transferit. Quant a l'increment real del valor dels actius, es pot originar pels tipus d'operacions següents:

- Adquisicions, millores i producció pròpia*: Inclou les compres a tercers de béns d'inversió nous o usats. Els treballs realitzats per l'empresa o per tercers sobre elements ja existents a fi d'augmentar la seua capacitat productiva, el seu rendiment o la seua vida útil, i la producció per part de les empreses d'aquesta classe de béns. Les compres es valoren a preu d'adquisició, sense incloure-hi l'IVA deduïble i incloent-hi el transport, el cost d'instal·lació, les despeses de registre i notaria i altres impostos que siguen no deduïbles. Els treballs realitzats per l'empresa amb els seus propis recursos es valoren a preu de cost.
- Adquisició mitjançant lising*: Recull les compres a tercers de béns d'inversió, nous o usats, en règim d'arrendament financer o lising. Es valora pel valor o preu al comptat dels béns adquirits.

Diferenciant per tipus de béns, la inversió es pot realitzar en actius materials o immaterials. Les immobilitzacions *materials* són elements patrimonials tangibles, mobles i immobles, que s'utilitzen en l'activitat permanent de l'empresa i, generalment, tenen una vida útil predeterminada superior a l'exercici econòmic: terrenys i béns naturals, construccions, instal·lacions tècniques, maquinària i utilitatge, equips informàtics, elements de transport i altres actius materials.

Quant a l'actiu *immaterial*, està constituït per elements patrimonials intangibles susceptibles de valoració econòmica, capaços de produir ingressos en el futur, de vida útil generalment superior a l'any (encara que difícil d'estimar objectivament) i, per tant, comptablement amortitzables. La inversió en actius immaterials s'ofereix en les taules de resultats corresponents a les unitats locals d'empreses de 20 o més ocupats, i es realitza la distinció següent: despeses en recerca i desenvolupament (R+D) activades; aplicacions informàtiques desenvolupades per part de l'empresa o d'altres empreses; concessions, fons de comerç i drets similars; i altres actius immaterials.

2.2.7. RESULTATS DE L'EXERCICI

El resultat de l'exercici recull l'import total del benefici o pèrdua de l'exercici. S'obté de l'agregació dels resultats d'explotació, els resultats financers i els resultats extraordinaris de l'empresa, una vegada descomptat l'impost sobre societats i altres.

El resultat de l'exercici s'utilitza com a variable bàsica de tabulació i com a variable de classificació, diferenciant-se cinc estrats segons la quantia dels beneficis (o pèrdues) obtinguts per les unitats investigades.

A més, per als establiments pertanyents a empreses de 20 o més treballadors es desglossen els components del resultat de l'exercici segons la seua procedència, és a dir:

- Resultat d'explotació*: Es correspon amb el benefici o pèrdua d'explotació de l'empresa, entés com la diferència entre el total d'ingressos d'explotació i el total de despeses d'explotació. No coincideix exactament amb la diferència entre els ingressos i les despeses d'explotació de la tabulació perquè aquests es calculen a partir de l'agregació dels seus principals components i no s'hi inclouen alguns comptes, generalment d'escassa quantia el desglossament dels quals no se sol·licita en el qüestionari.

- b) Resultats financers: Recull la diferència entre els ingressos percebuts per l'empresa i el total de les despeses financeres (interessos, pèrdues produïdes en l'alienació de valors de renda fixa i variable, descomptes sobre vendes per pagament immediat, etc.).
- c) Resultats extraordinaris: Recull la diferència entre els ingressos extraordinaris i les despeses extraordinàries de l'empresa.

2.2.8. ALTRES VARIABLES

Per als establiments pertanyents a empreses amb 20 o més ocupats s'ofereix informació sobre la realització d'activitats secundàries. A més, es diferencia la xifra de negocis derivada de l'exercici de l'activitat industrial principal i de les activitats secundàries realitzades en les empreses industrials. Aquestes activitats secundàries poden ser també industrials, o bé comercials (i d'intermediació) o d'altres serveis no comercials.

Per a aquest mateix estrat empresarial es disposa d'informació sobre la protecció mediambiental, entenent-se com a tal les activitats o mesures dutes a terme per l'empresa amb l'objectiu principal de prevenir, reduir o eliminar la pol·lució o qualsevol altra degradació del medi ambient. Es distingeix entre inversió en nous equips per a control de la contaminació, inversió en aplicació de tecnologies netes a equips ja existents i despeses corrents en protecció medioambiental.

2.2.9. INDICADORS ECONÒMICS

A fi de facilitar la realització d'un primera i immediata anàlisi de les variables oferides en la publicació, s'ofereixen una sèrie d'indicadors econòmics per agrupacions i sectors d'activitat. No obstant això, haurà de ser l'usuari interessat el que, a partir de les dades estadístiques facilitades, opere amb elles i n'extraiga tots aquells indicadors econòmics que, tenint en compte l'objectiu que en cada cas es persegueixca, permeten una anàlisi més profunda de l'estructura industrial de la Comunitat Valenciana.

Els indicadors calculats són el nombre mitjà d'ocupats i ingressos d'explotació per UAE local; hores treballades, ingressos d'explotació i despeses de personal per ocupat; ingressos i despeses d'explotació per hora treballada.

A més, l'esforç inversor ofereix una mesura per a comparar la intensitat inversora de cada sector o agrupació d'activitat i s'obté de la ratio entre la inversió en actius materials i els consums corrents. Els consums corrents, segons ja s'ha assenyalat, són resultat d'agregar als consums de matèries primeres, altres aprovisionaments i mercaderies, i els treballs realitzats per altres empreses.

2.3. Errors de mostreig

A fi d'oferir una aproximació als errors de mostratge en esta publicació s'han inclòs els coeficients de variació de les estimacions de cada taula de resultats. Si θ representa un paràmetre d'interès (normalment un total d'una certa variable o un quocient dels totals de dos variables) i $\hat{\theta}$ la seua estimació obtinguda de la mostra, el coeficient de variació és:

$$\sqrt{\hat{V}(\hat{\theta})}/\hat{\theta}$$

on $\hat{V}(\hat{\theta})$ és l'estimació de la variància de l'estimador $\hat{\theta}$, $V(\hat{\theta})$. El càlcul de l'estimador de la variància de l'estimador, $\hat{V}(\hat{\theta})$, s'ha realitzat mitjançant tècniques de remostreig per simul·lació, concretament bootstrap, que, entre els mètodes assajats, és el que millor s'ha acomodat a les exigències derivades tant del disseny mostral com de la mateixa mostra.

El bootstrap consisteix a traure B mostres amb reemplaçament de la mostra original. Per a cada una d'eixes B rèpliques, s'obté una estimació $\{\hat{\theta}_1, \hat{\theta}_2, \dots, \hat{\theta}_B\}$ de θ . Amb eixes estimacions, es calcula l'estimador bootstrap de la variància de $\hat{\theta}$:

$$V_{\text{bootstrap}}(\hat{\theta}) = \frac{\sum_{b=1}^B (\hat{\theta}_b - \bar{\hat{\theta}})^2}{B-1}$$

on $\bar{\hat{\theta}} = \sum_{b=1}^B \hat{\theta}_b / B$.

Cal destacar que les taules de l'apartat A.5 no tenen errors de mostreig, ja que oferixen la informació d'empreses amb més de 20 ocupats, i aquestes s'investiguen de forma exhaustiva en l'Enquesta Industrial d'Empreses.

3. ESTADÍSTICA DE PRODUCTES

3.1. Característiques de l'Enquesta Industrial de Productes

3.1.1. OBJECTIUS I UNITATS DE L'ENQUESTA

L'Enquesta Industrial de Productes, sorgida després de la reforma de l'anterior Enquesta Industrial de l'INE, és una operació estadística anual l'objectiu fonamental de la qual és proporcionar una informació completa i recent de la producció industrial amb un grau de detall que permeti l'estudi d'una àmplia selecció de productes, l'anàlisi dels seus mercats i l'evolució de les seues sèries cronològiques.

La *unitat d'informació* o d'observació, a la qual es refereixen les dades del qüestionari, és l'establiment industrial o unitat local, entenen com a tal tota unitat productora de béns i serveis industrials, situada en un emplaçament físic definit en el qual es realitzen activitats econòmiques davall la direcció o control d'una sola empresa.

Quant a la *unitat informant* o responsable de subministrar les dades, és l'empresa, entenen com a tal la unitat jurídicament autònoma més menuda que posseeix o explota un o diversos establiments.

3.1.2. ÀMBITS I MARC DE LA INVESTIGACIÓ

La *població objecte d'estudi* la constitueixen tots els establiments industrials que representen, almenys, el 90 per cent de la producció de cada classe d'activitat de la CNAE-93 (4 dígits)

Per a cada classe s'enquisten els establiments industrials pertanyents a empreses amb 20 o més ocupats, independentment de l'activitat principal de l'empresa titular. A partir d'aquesta població, la investigació es duu a terme amb caràcter exhaustiu, a fi de cobrir un percentatge significatiu de la producció en els diferents sectors investigats en l'enquesta.

No obstant això, per a certes classes en què la producció dels establiments empreses de 20 i més ocupats no és suficientment representativa del total, s'hi inclouen també els establiments d'empreses amb més de 10 persones ocupades, el que ocorre en més del 50% de les classes d'activitat.

L'enquesta es realitza en tot el territori nacional, llevat de Ceuta i Melilla. Quant a l'*àmbit temporal*, es tracta d'una enquesta contínua de periodicitat anual. La informació sol·licitada en el qüestionari es refereix a l'activitat industrial realitzada durant l'any natural. No obstant això, els establiments el cycle de producció dels quals no coincideix amb l'any de calendari, poden referir les seues dades a la campanya que acaba en l'any de referència de l'enquesta.

Respecte a l'*àmbit econòmic o d'informació*, es defineix mitjançant la llista de productes PRODCOM, acrònim format amb les dues primeres síl·labes de PRODUCCIÓ COMUNITÀRIA i que consisteix en una llista de productes i serveis industrials harmonitzats amb la Classificació del Comerç Exterior o Nomenclatura Combinada de la Unió Europea. La llista de productes coincideix amb els corresponents a les activitats econòmiques que constitueixen el sector industrial segons la CNAE-93, amb les excepcions següents: extracció de minerals d'urani i tori; tractament de combustibles nuclears i residus radioactius; reciclatge; captació, depuració i distribució d'aigua (divisions 12, 23(p), 37 i 41 de la CNAE-93).

En l'àmbit nacional, l'enquesta demana informació de prop de 5.000 productes industrials. Per a la Comunitat Valenciana, el nombre de productes investigats s'aproxima als 2.300, i s'enquesten quasi 8.000 establiments pertanyents a més de 7.600 empreses.

Ateses les característiques intrínseques de la mateixa enquesta, també queden fora del seu àmbit d'investigació:

- Les activitats industrials de caràcter no econòmic, és a dir, les que produeixen béns i serveis no destinats a la venda.
- Les activitats de reparació de certs béns d'ús i consum, com articles elèctrics per a la llar, vehicles automòbils, motocicletes, bicicletes, màquines d'oficina, comptabilitat i equip informàtic, etc.
- Les activitats industrials realitzades amb caràcter secundari en establiments l'activitat principal de la qual és no industrial.

El *marc de l'enquesta* es formà, inicialment, amb la selecció d'establiments industrials de diversos directoris i registres administratius com ara el DIRCE (Directori Central d'Empreses de l'INE, amb informació integrada procedent dels registres de l'administració tributària i de la Seguretat Social), el DREI (Directori Registre de l'antiga Enquesta Industrial) i el Cens de Locals de 1990. Posteriorment, les actualitzacions successives del directori original s'han dut a terme incorporant-hi les altes del DIRCE sorgides per diferències entre els NIF de les empreses amb establiments industrials.

3.1.3. ESTRUCTURA DE LA LLISTA DE PRODUCTES

L'Enquesta de Productes Industrials de l'INE constitueix l'adaptació a Espanya del programa PRODCOM, en el qual s'estableix la creació d'una enquesta comunitària sobre la producció industrial. La base legal es fonamenta en el Reglament CEE núm. 3924/91 del Consell de les Comunitats Europees, on l'apartat 2n de l'article 2 recull que la producció industrial es classificarà segons la llista PRODCOM; en l'apartat 3r del mateix article s'assenyala que l'enquesta es dirigeix, en principi, a cada producte enumerat en la llista.

Hi ha una estreta relació entre la llista PRODCOM i la Classificació Comunitària de Comerç Exterior o Nomenclatura Combinada (NC), de forma que cadascuna de les rúbriques de la llista es defineix per referència a un dels articles de la NC o a un grup d'ells. Aquesta harmonització facilitarà la comparació de les dades de producció amb les obtingudes a partir de les estadístiques de comerç exterior, el que permetrà un enfocament global de la producció i els intercanvis comercials.

La llista s'estructura segons les divisions de la NACE- Revisió 1 o Nomenclatura Estadística d'Activitats Econòmiques de la Unió Europea. En cada divisió, les rúbriques de la llista apareixen ordenades de forma creixent segons els codis PRODCOM.

El codi corresponent a cadascuna de les rúbriques de la llista PRODCOM està compost per un total de vuit dígits, encara que certes activitats amb productes significatius per a Espanya s'han desglossat amb major detall, afegint-hi un nové dígit (és el cas de l'oli d'oliva, adobament d'oví de doble faç, etc.). El significat dels vuit primers dígits és el següent:

- Els quatre primers dígits es corresponen amb les classes de la CNAE-93, que coincideix exactament amb la NACE-Rev.1, a la qual s'hagué d'adaptar Espanya en l'any 1993. Se n'exceptuen els productes de filats i teixits, en els quals la coincidència de la CNAE-93 amb la PRODCOM sols es realitza en els tres primers dígits, ja que en la classificació d'activitat té primacia el procés i la de productes es regeix per la matèria constitutiva.
- Els sis primers dígits formen la integració corresponent a la CPA o Classificació Comunitària de Productes per Activitats de la Unió Europea. Es tracta d'una classificació de productes ordenats seguint el criteri del seu origen industrial definit d'acord amb els 4 primers nivells de la NACE-Rev.1. La versió nacional de la CPA és la CNPA-96 o Classificació Nacional de Productes per Activitat de 1996, l'entrada en vigor de la qual va substituir l'antiga CNBS o Classificació Nacional de Béns i Serveis de 1978.
- Els dígits setè i vuitè indiquen la classificació de cadascun dels productes PRODCOM al si de cada rúbrica de l'últim nivell de la CPA. No obstant això, en alguns sectors, els dos últims dígits es refereixen al procés utilitzat, a la destinació del producte o als materials que duu incorporats.

3.1.4. QÜESTIONARIS UTILITZATS

El qüestionari utilitzat no és únic, ja que per a facilitar l'obtenció de la informació l'INE agrupa les activitats industrials que constitueixen la població objecte d'estudi en 83 sectors, cadascun dels quals inclou aquelles activitats econòmiques que presenten una sèrie de caràcters comuns, a fi d'abastar en el mateix qüestionari l'activitat principal i les possibles activitats secundàries, derivades de la principal, que puguin exercir-se en el mateix establiment.

Per a cadascun d'aquests sectors es disposa d'un qüestionari diferent, en la portada del qual apareix la numeració de les activitats similars que agrupa i sobre les quals se sol·licita la informació per productes. En molts qüestionaris, a més d'incloure els productes típics de les seues activitats, s'hi inclouen els corresponents a les possibles activitats secundàries derivades de la principal que puguin exercir-se en el mateix establiment.

3.2. Conceptes i definicions

3.2.1. MESURA DE LA PRODUCCIÓ

Com a norma general, tots els productes es mesuren en quantitat i valor. Segons la unitat de mesura utilitzada i el producte de què es tracte, l'enquesta es refereix a distints tipus de producció.

El *valor* es refereix sempre a la producció facturada o venuda. Es calcula sobre la base del preu mitjà de venda neta en fàbrica. Comprèn el cost d'envasat i embalatge, encara que es facture de forma separada. Se n'exclou l'IVA transferit i altres impostos sobre el consum, les rebaixes concedides a clients i les despeses de transport facturats per separat.

Per a certes productes (aproximadament 500) la informació es requereix únicament en valor, i no es sol·licita la quantitat. Aquestes rúbriques solen ser les referides a serveis de reparació, instal·lació i manteniment, parts i peces; i algunes rúbriques les descripcions de les quals recullen productes molt diversos.

Quant a la *quantitat*, es mesura amb tres criteris diferents, segons el tipus de producte de què es tracte:

- Per a la majoria dels productes, les quantitats es refereixen a la producció venuda o facturada durant el període de l'enquesta, criteri que coincideix amb l'utilitzat per a la mesura del valor.
- Per a una selecció de productes intermedis, obtinguts generalment en activitats en què és típica la integració vertical del procés productiu, la quantitat sol·licitada inclou, a més de la producció venuda, la torna a emprar en el mateix procés productiu per a la seua transformació en altres productes finals més elaborats.
- Per a un tercer grup de productes industrials, generalment relacionats amb la transformació agrària (conserves vegetals, vi, sidra), la quantitat sol·licitada és la produïda en el període de l'enquesta i destinada a la venda independentment que s'haja venut o no.

Per a quantificar la producció s'utilitzen les unitats físiques indicades en el qüestionari. Aquestes unitats es corresponent, en principi, amb les unitats de mesura especials de la Nomenclatura Combinada (NC). En casos excepcionals (150 productes aproximadament) s'utilitza una unitat de mesura diferent o complementària. Aquests productes pertanyen als grups següents: teixits (kg i m²), confecció (kg i unitats), motors (unitats i quilovats) i construcció naval (unitats i GT o ct/l).

Cal afegir que, en cap cas, forma part de la producció la revenda de productes en el mateix estat en què es compren, sense realitzar-hi cap transformació, i entre el preu de compra i de venda dels quals sols hi ha el marge comercial. No obstant això, no es consideren revendes aquells productes en què, encara que siguin transformats fora de l'establiment, l'empresa realitza el disseny, suporta una despesa per a la recerca i desenvolupament, elegeix les matèries primeres i proveïdores d'aquestes, realitza un control de qualitat en els lliuraments del producte fabricat, etc.

3.2.2. ALTRES ACTIVITATS CONSIDERADES

Com ja s'ha assenyalat, l'objecte de l'Enquesta Industrial de Productes és obtenir informació estadística sobre la producció, mesurada en valor i quantitat física de cadascuna de les rúbriques enumerades en la llista PRODCOM. Aquestes rúbriques es refereixen principalment a productes físics, però també inclouen codis corresponents a serveis industrials, com són les operacions de perfeccionament, reparació i manteniment, així com els treballs de muntatge.

Aquests serveis no consten en la Nomenclatura de Comerç Exterior o Nomenclatura Combinada (NC) i el cinqué dígit del seu codi PRODCOM és un 9.

a) S'entén per *perfeccionament* o acabament aquelles operacions que, una vegada realitzades, no alteren la forma del producte, com ara tenyida, impregnació, impressió, envernissada, niquelatge, etc. El perfeccionament pot realitzar-se:

- Sobre béns produïts per l'empresa (perfeccionament directe)
- Sobre productes comprats (perfeccionament per compte propi)
- En règim de subcontractació de productes pertanyents a un tercer (perfeccionament per compte alié)

Dels tres tipus de perfeccionament assenyalats, només els dos últims es comptabilitzen de forma independent i es consignen en les rúbriques d'acabaments creats a aquest efecte, ja que el perfeccionament directe queda integrat en els mateixos productes de l'empresa que realitza el procés de fabricació complet.

b) Els treballs de *reparació i manteniment* es comptabilitzen en els codis creats a aquest efecte, i el seu valor correspon a les despeses de reparació i manteniment que hagen sigut facturades. No s'hi han d'incloure, per tant, les operacions de reparació o manteniment d'instal·lacions pròpies.

Quant aquests treballs tenen el caràcter de grans reparacions, de manera que transformen en gran part el producte sotmés a aquest procés (canvi de quasi totes les peces d'una maquinària, canvi de forma d'un objecte de joieria o de pel·leteria, etc.) es consideren producció i, en conseqüència, se'ls assigna el codi del producte corresponent, no el de la reparació.

Encara que hi ha una regla general per la qual els serveis de reparació i manteniment, sempre que vagen unitats a la fabricació d'equips industrials, s'inclouen en el sector industrial, hi ha les excepcions següents a aquesta regla:

- Reparació d'automòbils i motocicletes (CNAE 5020-5040)
- Reparació d'efectes personals (CNAE 5271-5273-5274)
- Reparació d'electrodomèstics (CNAE 5272)
- Reparació de bicicletes (CNAE 5274)
- Reparació de màquines d'oficina, comptabilitat i informàtica (CNAE 7250)

c) Per últim, es considera *muntatge o instal·lació* l'acoblament de diversos elements en un sol producte, o de diversos productes per a formar una instal·lació més complexa. Cal distingir dos casos:

- Si els productes muntats o instal·lats han sigut fabricats en la seua totalitat o de forma majoritària per un altre establiment (de la mateixa o d'una altra empresa), es recull únicament el valor de les despeses de muntatge facturades, mitjançant els codis PRODCOM establits a aquest efecte. El dit valor ha d'incloure els costos de materials necessaris per a realitzar el servei i excloure el valor dels productes muntats però no fabricats per l'establiment encarregat de realitzar el muntatge.
- Si els productes són muntats pel mateix establiment que els fabrica, el muntatge es quantifica i es valora junt amb el producte fabricat en el codi corresponent a aquest.

4. PRESENTACIÓ DE RESULTATS

4.1. Desenvolupament de la tabulació: especificacions

La tabulació de resultats oferida en la publicació presenta dues parts clarament diferenciades: l'Estadística d'Empreses i l'Estadística de Productes.

1ª PART: ESTADÍSTICA D'EMPRESES

Com ja s'ha assenyalat, la tabulació de resultats oferida en l'Estadística d'Empreses conté l'explotació ampliada dels resultats per a la Comunitat Valenciana de l'Enquesta Industrial d'Empreses de l'INE de 2002. Les variables recollides es refereixen, en la majoria, a conceptes directament derivats de la comptabilitat empresarial classificats segons l'activitat econòmica o la dimensió (en funció del nombre d'ocupats o la xifra de negocis) de l'establiment.

També s'utilitzen com a variables de classificació la naturalesa jurídica i la dimensió de l'empresa a la qual pertany l'establiment, la destinació econòmica dels béns, el nivell tecnològic de l'activitat i el benefici o la pèrdua de l'exercici.

Al seu torn, aquesta primera part se subdivideix en cinc apartats i un annex. Els apartats un a quatre presenten els resultats obtinguts per al sector industrial en el seu conjunt segons diversos criteris de classificació. Per a facilitar l'anàlisi de la informació, també s'ofereixen dades dels anys 1998 a 2002 així com una sèrie d'indicadors d'interés i diversos quadres comparatius entre la Comunitat Valenciana i Espanya respecte a les distintes variables econòmiques i sectors d'activitat.

Cal advertir que en les taules se proporciona la variable nombre d'empreses per estrats de classificació segons dos criteris diferents. En general, se ofereix el nombre d'empreses titulars d'establiments ubicats en cada estrat de classificació. La suma de les xifres per estrats pot no coincidir amb el nombre total d'empreses, ja que una mateixa empresa es pot comptabilitzar més d'una vegada si té establiments ubicats en distints estrats de classificació.

En els quadres comparatius entre la Comunitat Valenciana i Espanya per agrupacions i sectors d'activitat s'inclou també el nombre d'empreses segons la seua activitat principal. En aquest cas, la suma de dades parcials coincideix amb el total ja que cada empresa titular es comptabilitza una única vegada i s'assigna a l'estrat que correspon a la seua activitat principal, encara que aquesta pot no coincidir amb la de l'establiment o els establiments que la integren.

Les taules del cinqué apartat es refereixen únicament a aquelles unitats d'activitat local pertanyents a empreses de 20 ocupats o més. El fet, ja comentat anteriorment, que la informació requerida en el qüestionari a les empreses de 20 ocupats o més presente un major nivell de detall, justifica l'existència d'aquest apartat i que la tabulació oferida presente més desagregades les variables. Aquesta informació addicional afecta bàsicament les rúbriques següents:

- Per la part dels ingressos, es desagreguen els components de les variables següents: treballs per a l'immobilitzat, subvencions a l'explotació i altres ingressos d'explotació.
- Entre les variables de despeses, es diferencien els components del consum (compres netes i variació d'existències), de les càrregues socials i dels serveis exteriors; es distingeixen també les amortitzacions segons corresponguen a l'immobilitzat material o immaterial.
- Respecte a la inversió en actius materials, es desagrega per tipus de béns a un major nivell de detall. A més, s'ofereix l'import de la inversió en actius immaterials, diferenciant la seua composició segons el tipus d'operació i la classe d'actiu.
- S'ofereixen els principals components del resultat de l'exercici, és a dir, els resultats d'explotació, financers i extraordinaris.
- S'utilitzen com variables de classificació la destinació geogràfica de les vendes realitzades, la procedència de les compres i la realització d'activitats secundàries.
- S'ofereix la quantia de les despeses en protecció mediambiental per tipus de despesa.

Finalment, en l'annex s'ofereixen les taules que contenen els coeficients de variació de les corresponents taules de resultats

2ª PART: ESTADÍSTICA DE PRODUCTES

L'Estadística de Productes, que constitueix la segona part de la publicació, presenta les produccions industrials valencianes desagregades, en principi, per rúbriques de la PRODCOM a 8 dígit (i a 9 dígit en les ja mencionades excepcions de productes típics espanyols), sempre que ho permet la salvaguarda del secret estadístic, segons els resultats obtinguts de l'Enquesta Industrial de Productes de l'INE per a 2002.

És important destacar que quan una d'aquestes rúbriques de la PRODCOM és produïda en la Comunitat Valenciana per menys de 5 establiments, la dada de la producció es considera subjecta al secret estadístic i el codi corresponent, la seua descripció i les dades de producció s'eliminen de la tabulació. Per tant, la llista de rúbriques de la PRODCOM (8 dígit) oferida en la publicació comprén únicament aquelles que es produeixen en la Comunitat

Valenciana i no estan protegides pel secret estadístic. Aquesta qüestió s'ha de tenir en compte, ja que afecta un gran nombre de productes i, per això, ha condicionat en gran part la casuística utilitzada en la presentació de resultats, ja que encara que la investigació obté informació d'aproximadament 2.300 productes que es fabriquen en la Comunitat Valenciana, el secret estadístic impedeix publicar dades d'un poc més de la meitat.

A fi de cobrir una gran part important de les llacunes d'informació generades per l'obligatòria salvaguarda del secret estadístic, s'ofereix la informació agregada per productes segons la CPA (6 dígits). En aquest cas, la llista de rúbriques recollida en la tabulació sí que ofereix la relació completa de productes elaborats en la Comunitat Valenciana, i s'assenyalen convenientment aquells casos en què les dades estan subjectes al secret estadístic. Òbviament, la circumstància expressada en el paràgraf anterior pot originar que la suma de dades a 8 dígits no coincidisca amb la dada corresponent agregada a 6 dígits, ja que s'han eliminat de la tabulació les rúbriques PRODCOM subjectes al secret estadístic. També cal mencionar que, a major agregació, la major heterogeneïtat dels productes comporta una diversitat d'unitats que, en molts casos, impedeix proporcionar la informació sobre la quantitat produïda per codis de la CPA.

En un apartat anterior, s'assenyalaven una sèrie d'activitats no cobertes per la investigació pel fet que no formen part de la llista PRODCOM. Cal afegir altres activitats respecte a les quals l'Estadística de Productes oferida en esta publicació no dona informació. En primer lloc, no s'ha inclòs informació respecte a les divisions 10, 11, 13 i 14 (extracció de carbó, petroli i gas natural, de minerals metàl·lics i de minerals no metàl·lics ni energètics), ni del grup 231 de la CNAE (coqueries), activitats que la investigació de l'INE exclou. No obstant s'oferix com a novetat informació agregada dels sectors de refina de petroli (grup 232 de la CNAE) i producció d'energia elèctrica (part de la divisió 40 de la CNAE), sent esta última investigada per primera vegada en esta operació. No obstant això, a fi de salvaguardar el secret estadístic, estes dos activitats s'oferixen de manera agregada en les taules amb els resultats sectoritzats, però no s'oferixen els resultats detallats a nivell de rúbriques de la PRODCOM. És precís assenyalar que, davant de la publicació de les dades d'estos nous sectors, les xifres de producció total de l'any 2002 no són comparables amb les d'anys anteriors.

Finalment, per a afavorir l'adequada interpretació dels resultats i diferenciar convenientment la cobertura i les principals qüestions metodològiques que subjauen a l'Estadística d'Empreses Industrials i l'Estadística de Productes Industrials oferides en la present publicació, en el quadre següent es resumeixen les característiques principals de cadascuna de les dos enquestes de l'INE que serveixen de base per a les explotacions realitzades per l'IVE:

*Principals característiques de l'Enquesta Industrial d'Empreses i de
l'Enquesta Industrial de Productes de l'INE*

	ENQUESTA INDUSTRIAL D'EMPRESES	ENQUESTA INDUSTRIAL DE PRODUCTES
Unitat bàsica	Empresa	Establiment
Població investigada	Conjunt d'empreses industrials	Establiments industrials pertanyents a empreses de 20 o més ocupats. En alguns casos els establiments de 10 o més ocupats. Se n'exclouen algunes activitats.
Qüestionari	3 models, segons el nombre d'ocupats de l'empresa i que siga o no multilocalitzada	83 models, segons l'activitat principal de l'establiment
Procedència de la microdada	Pla General de Comptabilitat	Comptabilitat analítica
Disseny mostral	Mostreig probabilístic per a les empreses de l'estrat <20 ocupats i exhaustiu per a les de 20 o més.	Mostreig exhaustiu
Període de referència	Anual	Anual
Assignació i agregació dels resultats obtinguts per sectors d'activitat	Els resultats s'assignen a l'activitat principal de la UAE local	Els resultats s'assignen al sector d'activitat que correspondria segons l'origen industrial teòric de cada producte. No es té en compte si el producte s'obté com a resultat de l'activitat principal de l'establiment o d'una activitat secundària.

4.2. Classificacions sectorials

Per a obtenir una visió global de la indústria i que permeta al seu torn la comparació immediata de resultats amb els obtinguts per l'Enquesta Industrial d'Empreses de l'INE en l'àmbit estatal i per a la resta de comunitats autònomes, en l'explotació de resultats continguda en la primera part d'aquesta publicació i que configura l'Estadística d'Empreses, s'ha utilitzat, en primer lloc, una classificació estadística de les dades per *agrupacions d'activitat*. Aquesta desagregació de la informació en un número de 13 agrupacions d'activitat és la mateixa que realitza l'INE en la seua explotació de resultats en l'àmbit regional. En aquesta explotació de l'INE, s'utilitza a més una sectorització diferenciada de 100 activitats, però únicament per a les dades d'àmbit estatal.

Però a més, com ja s'ha comentat anteriorment, una de les principals aportacions de l'explotació estadística oferida en aquesta publicació és que presenta les principals variables desagregades per a un total de 35 *sectors industrials*, desenvolupament sectorial molt superior al presentat per l'INE en aquest mateix àmbit.

Dita sectorització elaborada i utilitzada per l'IVE intenta reflectir adequadament l'estructura productiva del teixit industrial valencià, al mateix temps que ha de servir de marc per a la realització d'enquestes o l'explotació de fitxers administratius. S'ha intentat adaptar a les nomenclatures internacionals i estatals de forma que, a més de permetre estandarditzar les diverses informacions estadístiques facilitades per l'IVE en l'àmbit industrial, s'assegure la comparació de resultats.

També s'utilitza la classificació segons la *destinació econòmica dels productes*, que diferencia els béns de consum duradors i no duradors, béns d'equip, i béns intermedis energètics i no energètics.

Per últim, s'ha utilitzat la classificació segons el *nivell tecnològic de l'activitat*. Es basa en l'última classificació elaborada per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) sobre sectors industrials d'acord amb l'esforç en recerca i desenvolupament (R+D).

Aquesta classificació distribueix els sectors en quatre grups en funció de la seua intensitat tecnològica: nivell tecnològic alt, mitjà alt, mitjà baix i baix. El criteri que s'utilitza per a identificar el nivell de contingut tecnològic d'un sector industrial és el grau d'intensitat de la recerca i desenvolupament emprats (relació entre la despesa directa en R+D i el volum de producció en aquest sector), al qual s'afegeix la tecnologia incorporada en les seues compres de béns intermedis i d'equip (intensitat indirecta).

Les sectoritzacions per *agrupacions i sectors d'activitat* s'han utilitzat també en l'Estadística de Productes continguda en la segona part de la publicació, explotació estadística ampliada dels resultats de l'Enquesta Industrial de Productes de l'INE per a l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Cal insistir en dues qüestions ja apuntades però imprescindibles per a interpretar adequadament la informació continguda en l'Enquesta de Productes Industrials. En primer lloc, l'exclusió de determinats sectors industrials i, en segon lloc, el criteri utilitzat en l'assignació del sector d'activitat corresponent a cada producte. Encara que l'establiment informa dels productes principals i secundaris elaborats, les dades de producció finalment oferides s'assignen al sector d'activitat que correspondria segons l'origen industrial teòric de cada producte. Per tant, en sectoritzar la informació no es té en compte si el producte s'obté com a resultat de l'activitat principal exercida en l'establiment o d'una activitat secundària.

Aquest criteri contrasta amb l'utilitzat per l'Enquesta Industrial d'Empreses, en l'explotació del qual les dades econòmiques obtingudes s'assignen en la seua totalitat, en agregar els resultats, a l'activitat principal exercida en la UAE local, sense tenir en compte per a això si en aquesta es realitzen activitats secundàries.

En un apartat específic d'aquesta publicació es recullen els correspondències entre les 13 agrupacions d'activitat utilitzades tant per l'INE com per l'IVE (R13), la sectorització elaborada i utilitzada per l'IVE en la present publicació (R35) i la CNAE-93.